

JofEL/TDD

JOURNAL OF ENDANGERED LANGUAGES

TURKIC LANGUAGES

TEHLİKEDEKİ DİLLER DERGİSİ

TÜRK DİLLERİ

Issue / Sayı 18, Volume / Cilt 11, Winter / Kış 2021

ISSN: 2148-130X

D. ERGÖNENÇ
M. BULGAROVA
M. YILDIZ
H. TAŞDEMİR
M. BİRBAŞOVA
N. GACTAHMEDOV
S. HAPAYEVA
T. ALIYEVA
S. KUKAYEVA
G. R. GUSEYNOV
N. SUYUNOVA
A. SOLTANMURATOV
M. GUSEYNOV
M. ULAKOV
F. KANOKOVA
F. KUSEGENOVA
A. DEMİREZ GÜNERİ
M. AKKUŞ
R. Ç. YILDIZ
A. E. EVİRGİN

© Yakub URAZAKAYEV

Cover Design: Saffet YILMAZ

Caucasus File

Guest Editors

Dilek ERGÖNENÇ & Meryem BULGAROVA

Ülkü ÇELİK ŞAVK & Süer EKER

www.tehlikedekidiller.com • www.dergipark.gov.tr/tdd

Endangered Turkic Languages / Tehlikedeki Türk Dilleri

TEHLİKEDEKİ DİLLER DERGİSİ - TÜRK DİLLERİ (TDD)

JOURNAL OF ENDANGERED LANGUAGES - TURKIC LANGUAGES (JofEL)

Cilt / Volume 11, Sayı / Issue 18, Kış / Winter 2021

Yılda iki kez yayımlanan, az konuşurlu Türk toplulukları ve komşu/akraba topluluklarla ilgili dilbilim, toplumdilbilim, antropoloji ve kültüroloji yazılarına açık uluslararası hakemli elektronik dergi. Dergimize gönderilen makalelerin özgün ve yayımlanmamış olduğunu garanti etmek yazarların sorumluluğundadır.

An international peer-reviewed and bi-annual e-journal publishing linguistic, sociolinguistic, anthropological and culturological studies on the lesser spoken languages of the Turkic and related communities. It is the authors' responsibility to ensure that submitted manuscripts are original and unpublished.

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Owner And Managing Editor
Ülkü Çelik Şavk & Süer Eker

Yayın Dilleri / Publishing Languages
Türkçe, İngilizce (Rusça, Türk dilleri) / Turkish, English (Russian, Turkic languages)

İletişim / Contact
www.tehlikedekidiller.com • www.dergipark.gov.tr/tdd

Yayın Kurulu / Editorial Board
Ülkü ÇELİK ŞAVK, Hacettepe Üniversitesi, Emekli Öğretim Üyesi • Süer EKER, Başkent Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü • Marcel ERDAL, Goethe Üniversitesi, Emekli Öğretim Üyesi • Aydan IRGATOĞLU, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye. Gökçe Yükselen PELER, Erciyes Üniversitesi, Türkiye.

Yayın Kurulu Yardımcıları
Tolga ÇAKMAK, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Türkiye • Nur Sena TAŞÇI, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye • Onur TARLACI • Saffet YILMAZ, Azerbaycan Bilimler Akademisi, Azerbaycan.

İngilizce Editörü
Aydan IRGATOĞLU, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Türkiye.

İngilizce Editör Yardımcısı
Betül Hazal DİNÇER, Başkent Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İngilizce Mütercim Tercümanlık Programı, Türkiye.

Danışma Kurulu/Advisory Board
Ali ASKER • Ingeborg BALDAUF • Çiğdem BALIM • Yuliya BLETSKA • Aziyana BAYYR-OOL • Daniel CHATHAM • Mariya D. Çertukova • Han Woo CHOI • Magripa ESKEYEVA • Éva Á. CSATÓ JOHANSON • Juliboy ELTAZAROV • Jale GARİBOVA • Arianne DWYER • K. David HARRISON • Henryk JANKOWSKI • Lars JOHANSON • Birsal KARAKOÇ • Hülya KASAPÖĞLU ÇENGEL • Bayarma KHABTAGAEVA • Andrey D. KAKSIN • German KİM • Hyo-Joung KİM • Éva KİNCSES-NAGY • Fatih KİRİŞÇİOĞLU • Sergey KLYAŞTORNIY • Dmitriy MİHAYLOVİÇ NASİLOV • Irina NEVSKAYA • Ajana OZONOVA • Iryna POKROVSKA • Marzanna POMORSKA • Valentin IVANOVİÇ RASSADİN • Elisabetta RAGAGNIN • Gulgaysha SAGIDOLDA • Semih TEZCAN • Anthony C. Woodbury • Abdurishid YAKUP • Gülsüm KİLLİ YILMAZ

Sayfa Tasarımı / Mizanpaj / Page Design
Saffet YILMAZ

Kapak Tasarım / Cover Design
Saffet YILMAZ

Kapak Fotoğrafi / Cover Photograph
© Yakub URAZAKAYEV

Kapak Fotoğrafi Adı / Cover Photograph Name
Traditional Chuvash costumes

Logo Tasarım / Logo Design
Emre ALKAÇ

Webmaster
Tolga ÇAKMAK

© Her hakkı saklıdır/ Copyright 2012 - 20 21 • T DD/ JofEL
Bu dergideki yazılardan kaynak göstermek koşuluyla yararlanılabilir.
Any of the published articles made use in this journal should be cited.

Tarandığı Uluslararası Dizinler / International Indexes Index

	Index Capernicus International Kabul Tarihi / Acceptance Date: 02.2019
	İdealonline İndex Kabul Tarihi / Acceptance Date: 01.2021
	Sobiad Atıf Dizini Kabul Tarihi / Acceptance Date: 02.2018
	Acarindex Kabul Tarihi / Acceptance Date: 02.2018
	Acarindex Directory of Research Journals Indexing Kabul Tarihi / Acceptance Date: 01.2021

ОГЛАВЛЕНИЕ/ İÇİNDEKİLER /CONTENTS

DİLEK ERGÖNEÇ & MERYEM BULGAROVA	SUNUŞ	VII
	ПРЕЗЕНТАЦИЯ	IX
	PRESENTATION	XII

ЯЗЫК И ЛИНГВИСТИКА/DİL&DİLBİLİM / LANGUAGE&LINGUSTICS

DİLEK ERGÖNEÇ & MERYEM BULGAROVA	РЕЧЕВЫЕ ФОРМУЛЫ В НОГАЙСКОМ ЯЗЫКЕ NOGAY TÜRKÇESİNDE KALIP SÖZLER FORMULAIC EXPRESSIONS IN NOGAI TURKISH	1
MEDİNE YILDIZ	ЧЕРКЕСЫ В ТУРЦИИ И ИХ ИСЧЕЗАЮЩИЙ ЯЗЫК: НА ПРИМЕРЕ РАЙОНА ЭРТУРГУЛ TÜRKİYE'DEKİ ÇERKESLER VE KAYBOLMAKTA OLAN DİLLERİ: ERTUĞRUL MAHALLESİ ÖRNEĞİ THE CIRCASSIANS IN TURKEY AND THEIR DISAPPEARING LANGUAGE: THE CASE OF ERTUĞRUL NEIGHBORHOOD	25
HİCRET DİLAN DAŞDEMİR	МАЛОИЗВЕСТНАЯ ТУРЕЦКАЯ ОБЩИНА НА КАВКАЗЕ: СТАВРОПОЛЬСКИЕ ТУРКМENE KAFKASYA'DA AZ BİLİLEN BİR TÜRK TOPLULUĞU: STAVROPOL TÜRKMENLERİ A LESS-KNOWN TURKISH COMMUNITY IN CAUCASIA: STAVROPOL TURKMEN	44
MURZIYAT BİRABASOVA	СИНТАКСИС НОГАЙСКОГО ЯЗЫКА: ИСТОРИЯ ИЗУЧЕНИЯ NOGAY DİLİNİN SENTAKSI: TARİHİ İNCELEME SYNTAX of NOGAI LANGUAGE: A HISTORICAL REVIEW	51
NURMAGOMED GACIHMEDOV	СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ ТИПЫ И ПРИНЦИПЫ НОМИНАЦИИ ФИТОНИМОВ В КУМЫКСКОМ ЯЗЫКЕ KUMUK DİLİNDEKİ FİTONİK ADAYLAR, YAPISAL-SEMANTİK TİPLERİ VE İLKELERİ PHYTONIC CANDIDATES, STRUCTURAL-SEMANTIC TYPES AND PRINCIPLES IN KUMUK LANGUAGE	55
SVETLANA HAPAYEVA	КЪРАЧАЙ-МАЛКЪАР ТИЛНИ СЕЗ ХАЗНАСЫНЫ БУСАГЪАТДАГЪЫ БОЛУМУНУ ЭНЧИЛИКЛЕРИ ОСОБЕННОСТИ СОВРЕМЕННОГО СОСТОЯНИЯ ЛЕКСИКИ КАРАЧАЕВО-БАЛКАРСКОГО ЯЗЫКА KARACAY-BALKAR DİLİNİN MEVCUT DURUMUNUN ÖZELLİKLERİ CHARACTERISTICS OF THE CURRENT SITUATION OF KARACHAY-BALKARIAN LANGUAGE	65
TAMARA KAZIYEVNA ALIYEVA	ТРАГИЧЕСКИЕ СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ КАРАЧАЕВЦЕВ БАЛКАРЦЕВ, ОТРАЗИВШИЕСЯ НА РАЗВИТИИ РОДНОГО ЯЗЫКА И ПРОБЛЕМЫ СОХРАНЕНИЯ СОВРЕМЕННОГО КАРАЧАЕВО-БАЛКАРСКОГО ЯЗЫКА KARACAY VE BALKAR TARİHİNİN TRAJİK SAYFALARININ ANA DİLİ GELİŞİMİNE YANSIMASI VE MODERN KARACAY- BALKAR DİLİNİ KORUMA SORUNLARI THE REFLECTION OF THE TRAGIC PAGES OF KARACHAY AND BALKARIAN HISTORY ON THE DEVELOPMENT OF THE MOTHER TONGUE AND THE PROBLEMS OF PRESERVING THE MODERN KARACHAY AND BALKARIAN LANGUAGE	76
SAFIYAT KUKAYEVA	ТРАДИЦИОННАЯ ПИЩА НОГАЙЦЕВ: ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЙ АСПЕКТ GELENEKSEL NOGAY YİYECEKLERİ: LİNGOKÜLTÜREL	83

GÖRÜNÜMÜ
TRADITIONAL FOOD NOGAI: LINGUOCULTURAL ASPECT

GARUN RAŞID GUSEYNOV

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ СОЦИОЛИНГВИСТИКИ, ТЕОРИИ ЛИТЕРАТУРНОГО ЯЗЫКА И ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИИ В РАБОТЕ АБУСУФЬЯНА АКАЕВА «ТИЛ МАСЪАЛАСЫ»
EBUSUFYAN AKAYEV'İN "DİL MESELESİ" ÇALIŞMASINDA SOSYOLİNGVİSTİK, EDEBİYAT VE İLİŞKİ KURAMLARININ BAZI SORUNLARI
SOME QUESTIONS OF SOCIOLINGUISTICS, LITERATURE AND RELATIONSHIP THEORIES IN EBUSUFYAN AKAYEV'S "LANGUAGE ISSUE" STUDY

КУЛЬТУРА, ФОЛЬКЛОР, ЛИТЕРАТУРА И ИСКУССТВО /

KÜLTÜR&FOLKLOR&EDEBİYAT&SANAT/ CULTURE&LITERATURE&FOLKLOR&ART

NASİPHAN SUYUNOVA

НОГАЙСКАЯ ЛИТЕРАТУРА РУБЕЖА XX-XXI ВЕКОВ: НОВАЯ ЖИЗНЬ ЖАНРОВОЙ ТРАДИЦИИ
XX-XXI. YÜZYILLAR ARASINDA NOGAY EDEBİYATI: TÜR GELENEĞİNİN YENİ BİR HAYATI
NOGAI LITERATURE AT THE TURN OF XXI-ST CENTURY: A NEW LIFE OF THE GENRE TRADITION

AGARAGİM SOLTANMURATOV

ГЪАЛИГИ ДЕВЮРДЕГИ КЪУМУКЪ АДАБИЯТДА ТАРИХИ РОМАН (МАГЪАММАТ-НАБИ ХАЛИЛОВНУ «САЛИ СУЛЕЙМАН» ДЕГЕН РОМАНЫНА АСАСЛАНЫП)
GÜNÜMÜZ KUMUK EDEBİYATINDA TARİHİ ROMAN (MAHAMMAT-NABI HALILOV'UN «SALI SÜLEYMAN» İSİMLİ ROMANI KAPSAMINDA)
A HISTORICAL NOVEL IN MODERN KUMYK LITERATURE (ON THE BASIS OF THE NOVEL "SALI SULEYMAN" BY MAGOMED-NABI KHALILOV)

MALİK GUSEYNOV

КЪУМУКЪ АДАБИЯТНЫ ОЪСЮВ ЁЛЛАРЫ
KUMUK EDEBİYATINI GELİŞTİRME YOLLARI
THE WAYS OF DEVELOPING KUMYK LITERATURE

МАНТІ УЛАКОВ

КАЙСЫН КУЛИЕВ И СОВРЕМЕННЫЙ КАРАЧАЕВО-БАЛКАРСКИЙ ЯЗЫК
KAYSIN KULİYEV VE MODERN KARAÇAY-BALKAR DİLİ
KAISYN KULİYEV AND THE MODERN KARACHAY-BALKAR LANGUAGE

FATİMA YÜRYEVNA KANOKOVA

ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ЯЗЫК НОГАЙСКОГО ОРНАМЕНТА
NOGAY SÜSÜNÜN SANAT DİLİ
ARTISTIC LANGUAGE OF NOGAI ORNAMENT

FANİYA ANVARBEKOVNA KUSEGENOVA

НОГАЙСКИЙ ФОЛЬКЛОР: ЖАНРОВАЯ СИСТЕМА, СОБИРАНИЕ И ИССЛЕДОВАНИЕ
NOGAY FOLKLORU: TÜR SİSTEMİ, TOPLAMA VE İNCELEME
NOGAI FOLKLORE: GENRE SYSTEM, COLLECTING AND STUDY

ЭПИДЕМИЯ / SALGIN/ EPIDEMIC

AYSUN DEMİREZ GÜNERİ

ESKİ TÜRKÇEDEN ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİNE KADAR VEBA HASTALIĞI İLE İLGİLİ SÖZ VARLIĞI
VOCABULARY REGARDİNG THE PLAGUE DİSEASE FROM OLD TURKISH TO CONTEMPORARY TURKİSH DİALECTS

MEHMET AKKUŞ

COVID-19 PANDEMİSİ (KARASALGIN) VE TEHLİKEDE 158
ALTINDAKİ TÜRK LEHÇELERİ: KÜRESEL KARASALGIN,
DİLKİRİMİ (LINGUICIDE) TETİKLER Mİ?
THE COVID-19 PANDEMIC AND ENDANGERED TURKIC
DIALECTS: DOES THE NOVEL PANDEMIC TRIGGER A
LINGUICIDE

ПОРТРЕТЫ ТЮРКСКОГО МИРА/ TÜRK DÜNYASINDAN PORTRERLER / PORTRAITS FROM
THE TURKIC WORLD

RÜMEYSA ÇİNPOLAT YILDIZ

YOLA YALNIZ ÇIKAN TÜRKOLOG: SOSLANBEK YAKUBOVIÇ 175
BAYÇOROV
TURKOLOGIST ON THE WAY ON HIS OWN: SOSLANBEK
YAKUBOVIÇ BAYÇOROV

ДИССЕРТАЦИЯ / TEZ / DISSERTATION

ARİFE ECE EVİRGEN

KAFKAS DİLLERİ ÜZERİNE TÜRKİYE'DE YAPILAN TEZLER 183
BİBLİYOGRAFYASI
A BIBLIOGRAPHY OF THESES ON THE CAUCASIAN
LANGUAGES IN TURKEY

ПРЕЗЕНТАЦИЯ КНИГ / KİTAP DEĞERLENDİRMELERİ/ BOOK REVIEWS

NURAY TAMİR

“ŞAKĀRİM QUDAYBERDİOĞLU’NUN ÜÇ POEMASI” 213
THREE POEMS OF ŞAKĀRİM QUDAYBERDİOĞLU

HAKAN GÜLER

“KAFKASYA OĞUZLARI veya TÜRKMENLERİ” 220
CAUCASIAN OGHUZS and TURKMENS

MERVE ŞİMŞEK

“NOGAY DESTANLARI” 223
NOGAI EPICS

GÖKÇEN BİLGİN AKSOY

“SOVYET EGEMENLİĞİNDEN ÖNCEKİ KARAÇAY-MALKAR 225
EDEBİYATI”
KARACAY-MALKAR LITERATURE BEFORE THE SOVIET
DOMAIN

TUĞBA SARIKAYA AKSOY

“TUVA TÜRKÇESİ GRAMERİ: METİN-SÖZ DİZİNİ” 229
TUVA TURKISH GRAMER: TEXT-SYNTAX

ПЕРЕВОДЫ / ÇEVİRİ / TRANSLATION

BETÜL HAZAL DİNÇER
ASLIHAN DENİZ
ÖMÜR CAN ÇELİK

KUMUKLAR: ETNİK HAKLARI VE GELECEKLERİNE YÖNELİK 223
BİR İNCELEME
KUMUKS: ETHNIC RIGHTS AND REVISION OF THE WAY TO
ITS FUTURE

SUNUŞ KAFKASYA - DİLLER DAĞI

Tarih boyunca insanların ilgisini çeken Kafkasya; Karadeniz'den Hazar Denizi'ne uzanan bir bölgenin genel adıdır. Burada kültür, dünya görüşü, örf ve adetler bakımından artık ortak bir kültüre sahip olan çok çeşitli halklar yaşamaktadır. Kafkas halkları denilen bu milletler, ayrı etnik kökenlere sahip olmakla birlikte, komşuluk, ticaret vb. ilişkiler sayesinde artık akraba topluluklar haline almıştır. Dilleri de birbirinden farklı olan bu milletlerin bir arada yaşadığı Kafkasya'nın onlarca farklı kültüre ve dile ev sahipliği yapması bölgeye ayrı bir zenginlik katmaktadır.

Farklı milletler, dünyanın cennetten bir köşesi olan bu coğrafyaya niçin toplanmıştır? Bunun sebebi Kafkaslar'ın son derece verimli topraklara sahip, dünyanın en stratejik bölgelerinden birisi olması ile açıklanabilir. Bu cennet topraklar, doğal güzelliklerinin zıddına pek çok acının yaşandığı bir yerdir.

Arap seyyahları Kafkasya'ya Cebelü'l-Elsine yani Diller Dağı demişlerdir. Dil coğrafyasına bakıldığında sınırların pek bir şey ifade etmediği, hem diller hem de dil ailelerinin iç içe geçtiği Kafkasya'da, günümüzde, resmî olarak üç ana dil ailesine mensup olan altmıştan fazla dil ve birçok lehçe kullanılmaktadır.

Kafkasya halkları; Abhazlar, Abazalar, Adigeler, Kabardeyler, Çerkesler, orta Kafkaslar'daki yüksek dağlık arazide yaşayan Karaçay-Malkar ve Osetler, doğu Kafkaslar'daki Çeçenler ve İnguşlar ile Dağıstan'da yaşayan Kumuk, Nogay, Avar, Lezgi, Lak, Dargı gibi halklardır. Bunlar arasında Karaçay-Malkar Türkleri, Nogay Türkleri, Kumuk Türkleri, Stavropol Türkmenleri Türk asıllı olan halklardır.

Tehlikedeki Diller Dergisi'nin "Kafkasya Özel Sayısı" ile bu bölgede yaşayan farklı etnik yapılara mensup, farklı diller konuşan, kimi tehlikede olan Kafkas dil ve lehçelerinin bulunduğu bir içerik hazırlanmaya çalışılmıştır. Bu özel sayıda Kafkasya halklarının dilleri, edebiyatları, kültürleri ile ilgili makalelere yer verilmiştir. Dil, edebiyat ve folklor olmak üzere üç ana başlıkta toplanan makaleler şunlardır:

DİL YAZILARI

Bu sayıda yer alan ilk çalışma, dergimizin bu sayısının editörlüğünü birlikte yapan, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi ana bilim dalı öğretim üyesi Dilek Ergöner ve Karaçay-Çerkez Bilimsel Araştırmalar Enstitüsü, Karaçay-Balkar ve Nogay Bölümü Başkanı Meryem Bulgarova'ya aittir. "Nogay Türkçesinde Kalıp Sözcükler" adlı makalede söz eylem veya kalıp söz denen, ait oldukları toplumun fertlerinin teşekkür etme, ricada bulunma, dua etme, iyi dileklerini bildirme, kutlama, selamlaşma, vedalaşma vb. durumlarda alışkanlık hâlinde kullandığı, herkes tarafından bilinen kalıp ifadelerin Nogay Türkçesindeki kullanımları tespit edilmiştir.

Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesinde görev yapan Araş. Gör. Medine Yıldız; "Türkiye'deki Çerkesler ve Kaybolmakta Olan Dilleri: Ertuğrul Mahallesi Örneği" başlıklı makalesinde; UNESCO'nun Tehlikedeki Dünya Dilleri Atlası'nda tehlikedeki diller arasında gösterilen Kafkas dillerinden Adige dilinin Ertuğrul Mahallesi'ndeki durumunu incelemiştir.

Özel sayıdaki diğer çalışma Hicret Daşdemir'e aittir. Makalede Kafkasya'da yaşayan ve az bilinen bir Türk topluluğu olan Stavropol Türkmenleri tanıtılmış, standart Türkmen Türkçesi ile Stavropol Türkmençesi arasındaki farklılıklar gösterilmiştir.

Murziyat Birabasova Karaçay-Çerkez Bilimsel Araştırmalar Enstitüsü'nün Karaçay-Çerkez Milletleri Dilleri Bölümü'nde öğretim üyesidir. Birabasova, bir Kıpçak lehçesi olan Nogay Türkçesinin söz dizimini, eş zamanlı ve art zamanlı olarak bu makalede incelemektedir.

Dağıstan Devlet Üniversitesi öğretim üyesi olan Nurmagomed Gaciahmedov, makalesinde Kumuk Türkçesindeki bitki adlarını, modern dilbilim yöntemleriyle incelemektedir. Yazar, Türk bitki adlarının lehçeler arasında karşılaştırmalı sözlüğünün yapılması hususundaki dileklerini de çalışmasında dile getirmektedir.

Svetlana Hapayeva; Karaçay-Çerkez Devlet Üniversitesi, Karaçay-Balkar ve Nogay Dilleri Bölümü öğretim üyesidir. "Karaçay-Balkarca dilinin mevcut durumunun özellikleri" adlı makalede, Karaçay-Balkar dilinin kelime dağarcığının mevcut durumu tartışılmaktadır.

Karaçay-Çerkez Devlet Üniversitesi, Karaçay-Balkar ve Nogay Dilleri Bölüm Başkanı olan Tamara Aliyeva; çalışmasında Rusya'da yaşayan halkların dillerinin korunması, farklı dil, kimlik ve kültür çeşitliliği, ana dillerin kayıp kaynaklarının geri kazanılması, bunların korunması ve geliştirilmesi için alınması gereken önlemler gibi konular üzerinde durmaktadır.

Karaçay-Çerkez Bilimsel Araştırmalar Enstitüsünün Karaçay-Balkar ve Nogay Dilleri Bölümü araştırmacısı olan Safiyat Kukayeva; Nogay Türklerinin geleneksel yemek adlarını dil bakımından incelediği bir makale ile dergimizde yer almıştır.

Kafkasya'nın önde gelen bilim adamlarından biri olan Garun Raşid Guseynov, Dağıstan Cumhuriyeti Devlet Üniversitesi öğretim üyesidir. Makalesi; seçkin Kumuk eğitimcisi, aynı zamanda Kafkasya'da ceditçi bir bilim adamı olarak bilinen, şair Abusupyan Akayev'in (1870-1931) Kumukça ile ilgili fikirleri ve çalışmalarını üzerinedir.

EDEBİYAT YAZILARI

Uzun yıllar Nogay folkloru ve edebiyatı üzerinde araştırmalar yapan Nasiphan Suyunova, Karaçay-Çerkez Bilimsel Araştırmalar Enstitüsünde Edebiyat Bölümünün başkanıdır. Makalede, modern Nogay edebiyatının oluşması ve gelişmesi ile Nogay edebiyatındaki türler, ünlü Nogay yazarları ve Nogay Türkçesi ile yazılmış eserler ele alınmaktadır.

Kumuk ve Dağıstan Edebiyatı üzerine çalışmalar yapan Agaragim Soltanmuratov; Dağıstan Devlet Üniversitesinin Dağıstan Milletleri Edebiyatları Bölümü Başkanı'dır. Yazar bu makalede, günümüz Kumuk yazarlarından Mahammad-Nabi Halilov'un "Sali Süleyman" isimli romanını, fikrî ve edebî yönden çözümleyerek incelemiş, modern Kumuk edebiyatındaki tarihî romanla ilgili sorunları dile getirmiştir.

Malik Guseynov G. Tsadası Dil, Edebiyat ve Sanat Enstitüsünün baş araştırmacısıdır. Yazar, “Kumuk Edebiyatının Oluşma Yolları” adlı makalesiyle dergimizde yer almıştır. Guseynov, Kumuk edebiyatının kökenini, XV. yüzyıldan XXI. yüzyıl başına kadar olan gelişimini çalışmasında incelemektedir.

Kabardey-Balkar Bilimsel Araştırmalar Enstitüsünün baş araştırmacısı Mahti Ulakov, makalesinde yetenekli Karaçay T rk , şair Kaysyn Shuvaevich Kuliyev’in edebiyat eserlerinin edebi Karaçay-Balkar Türkçesinin oluşması ve gelişmesine katkısı incelemektedir.

FOLKLOR YAZILARI

Nogay halk sanatındaki en istikrarlı ve erişilebilir görsel dillerden biri süslemedir. Kabardey-Balkar Devlet  niversitesinde uzman olan Fatima Kanokova’ya ait makalede; giysilerden ev eşyalarına Nogay halk sanatı hakkında bilgi verilmekte, mit ve efsanelerin de yol gösterdiği s slemlerin büyülü gücü ve Nogay Türkleri’ni kötü niyetli g lerden nasıl koruduğu anlatılmaktadır.

Dağıstan Pedagoji Araştırma Enstitüsünde görev yapan Faniya Kusegenova tarafından hazırlanan makale ise Nogay folklorunun incelenmesi ve korunması hakkındadır.

SALGIN DOSYASI

Bütün dünyayı derinden etkileyen ve hali hazırda yaşamaya devam ettiğimiz Covid 19 salgını; dergimize gönderilen yazılar içinde ayrı bir dosya amamızı zorunlu kılmıştır. Salgın dosyasında iki yazar, iki ayrı makale ile yer almıştır.

Ankara Hacı Bayram Veli  niversitesi  ğretim  yesi Aysun Demirez Güneri; alışmasında Eski Türkçeden ağdaş Türk lehçelerine veba ile ilgili söz varlığını makalesinde değerlendirmektedir.

Mehmet Akkuş; Covid 19 salgınının tehlike altındaki Türk lehçelerini nasıl etkilediğini incelediği makalesinde, “Küresel karasalın dil kırımını tetikler mi?” sorusuna cevap aramaktadır.

ÜLKELER VE PORTRELER

Derginin bu dosyasında Rümeysa inpolat Yıldız tarafından, Türkiye’de “Avrupa’nın Eski Türk Runik Abideleri” adlı kitabıyla tanınan Karaçaylı Türkolog Soslanbek Yakuboviç tanıtılmıştır.

TEZ

Bu bölümde Arife Ece Evirgen “Kafkas Dilleri  zerine Türkiye’de Yapılan Tezler Bibliyografyası” başlıklı çalışmayla, literatürde Kafkasya ve Kafkas  tesi olarak adlandırılan bölgelerde konuşulan dillerle ilgili Türkiye’de hazırlanan tezlerin kronolojik bibliyografyasını vermiştir. Burada Adigece, Abazaca, Abhazca, Avarca, Gürcüce, Hemşince, Ermenice, Kabardeyce, Lazca ile Karaçay-Malkar, Kumuk ve Nogay Türkçelerinin yanı sıra Hemşince, Kabardeyce, Abhazca ve Lazca alışmalar da tespit edilmiştir.

KİTAP TANITIMLARI

Bu bölümde Nuray Tamir; şule Dirilen’in hazırladığı “ş k rim Qudayberdioglu’nun   Poeması”, Hakan Güler; Sapar Kürenov’a ait “Kafkasya Oğuzları veya Türkmenleri”, Merve şimşek; İsmail Doğan ve Nesrin G ll dağ tarafından hazırlanan “Nogay Destanları”, Gökçen Bilgin Aksoy; Adilhan Adiloğlu’ya ait “Sovyet Egemenliğinden  nceki Karaçay-Malkar Edebiyatı”, Tuğba Sarıkaya Aksoy; Vildan Koçoğlu Gündoğdu’nun yazdığı “Tuva Türkçesi Grameri: Metin-Söz Dizini” adlı eserleri tanıtılmışlardır.

ÇEVİRİ

Arş. Gör. Betül Hazal Dinçer koordinatörlüğünde, Aslıhan Deniz ve  m r Can elik tarafından SmartCat kullanılarak yapılan bir eviri olan “Kumuklar: Etnik Hakları ve Geleceklerine Yönelik Bir İnceleme” başlıklı yazı da dergimizde yer almıştır.

Tehlikedeki Diller Dergisi’nin kıymetli okurları, dergimizin “Kafkasya  zel Sayısı”nı dikkatlerinize sunuyoruz. Bu  zel sayıya makale ve diğer yazıları ile katkıda bulunan bütün yazarlara tek tek teşekkür ederiz. Ayrıca derginin yayınlanma sürecinde çok emeği geçen Safiyat Kukayeva, Sena Taşçı ve Saffet Yılmaz’a teşekkürü borç biliriz.

Tehlikedeki Diller Dergisi’nin sahibi olan kıymetli hocalarımız Prof. Dr. Ülkü elik şavk ve Prof. Dr. S ter Eker, yıllardır sürdürdükleri proje, kitap ve dergi çalışmalarıyla, dikkatleri kaybolmaya yüz tutmuş, tehlikede olan dillere çevirmeye çalışmaktadırlar. Hocalarımızın çabası takdire şayandır. Bu sayının editörü olma onurunu bize veren hocalarımıza şukranlarımızı sunuyoruz.

Dilek ERGÖNENÇ & Meryem BULGAROVA

ПРЕЗЕНТАЦИЯ

КАВКАЗ – ГОРА ЯЗЫКОВ

Кавказ, который на протяжении всей своей истории, привлекал к себе взоры людей, является общим названием региона, простирающегося от Черного моря до Каспийского моря. Здесь проживает много разных народов, которые, бережно сохраняя свою самобытную культуру, в процессе многовекового совместного проживания развивают и общекавказскую культуру. Каждый кавказский народ, сохраняя и помня свою этническую принадлежность, развивает и оберегает также традиции добрососедства, перерастающие в братские и родственные отношения.

Кавказ является уникальным домом для десятков различных народов, их культур, языков, что обогащает и придает особое своеобразие и богатство региону.

Почему разные народы собрались в этом райском уголке мира? Это можно объяснить тем, что Кавказ славится сказочной природой, чрезвычайно плодородными почвами, а также является одним из самых стратегических регионов мира. Эта райская земля испытала много страданий, несовместимых с ее природной красотой.

Арабские путешественники назвали Кавказ Джебелюль-Елсине, то есть Горой Языков. Если взглянуть на географию кавказских языков, то становится ясно – границы здесь ничего не значат: языки в теснейшем переплетении составляют три основные языковые семьи Кавказа, внутри которых насчитывается официально более 60 языков и множество диалектов.

Народы Кавказа: Абхазы, Абазины, Адыгейцы, Кабардинцы, Черкесы; в высокогорной и равнинной части Центрального Кавказа – Карачаевцы, Балкарцы и Осетины, Чеченцы и Ингуши; в Дагестане – Кумыки, Ногайцы, Авары, Лезгины, Лаки, Даргины, живущие в Восточной части Кавказа и многие другие народы. Среди них тюркские народы: Карачаевцы, Балкарцы, Ногайцы, Кумыки и Ставропольские туркмены.

Журналом языков, находящихся под угрозой исчезновения (TDD) подготовлен “Кавказский специальный номер”. Предпринята попытка подготовить контент, в котором представлены исследования по языкам народов, живущих на Кавказе, говорящих на разных языках и языках, которые находятся под угрозой исчезновения. В настоящем специальном номере журнала нашли свое место статьи о языках, литературах и культурах народов Кавказа.

ЯЗЫК И ЛИНГВИСТИКА

Авторами первой статьи в этом выпуске являются, совместно выполнявшие обязанности редакторов настоящего специального номера, Дилек Эргенеч, преподаватель кафедры турецкого языка и литературы Гази университета и Мерьем Булгарова, заведующая сектором карачаево-балкарского и ногайского языков Карачаево-Черкесского института гуманитарных исследований. В ногайском языке активно используются речевые формулы и выражения. В статье “Речевые формулы в ногайском языке” авторами представлены примеры речевых формул в ногайском языке, используемые при различных обстоятельствах, действиях, условиях. Это – слова и выражения приветствия, прощания, прощения, слова и выражения речевого этикета, благопожеланий, поздравлений и т. д.

Медине Йылдыз, работающая на филологическом факультете в университете Маниса Джелал Баяр, в своей статье “Черкесы в Турции и их исчезающий язык: на примере квартала Эртугрул” изучила состояние адыгского языка в районе Эртугрул, обозначенного в Атласе языков мира ЮНЕСКО, как один из кавказских языков, находящихся под угрозой исчезновения.

Другая работа в специальном выпуске нашего журнала принадлежит Хиджрет Таштемир. В статье представлены ставропольские туркмены, малоизвестная тюркская община, проживающая на Кавказе. Автором выявлены различия между стандартным туркменским и ставропольским туркменским языками.

Мурзият Бирабасова является сотрудником отдела языков Карачаево-Черкесского института гуманитарных исследований. Статья лингвиста посвящена краткой истории изучения синтаксиса ногайского языка, являющегося одним из языков, входящих в кыпчакскую группу языков.

Нурмагомед Гаджихмедов, профессор, преподаватель Дагестанского государственного университета в настоящей статье подвергает исследованию названия растений в кумыкском языке с помощью современных методов лингвистики. Автор предлагает объединить усилия лингвистов-тюркологов для создания сравнительного фитонимического словаря тюркских языков.

Светлана Хапаева является преподавателем кафедры карачаево-балкарского и ногайского языков Карачаево-Черкесского государственного университета. В статье автором рассматривается современное состояние лексики карачаево-балкарского языка, предлагается ряд мер и задач, направленных на сохранение, возрождение и развитие национального карачаево-балкарского литературного языка.

Тамара Алиева, заведующая кафедрой карачаево-балкарского и ногайского языков Карачаево-Черкесского государственного университета, представила статью, в которой поднимает вопросы, как защита языков малочисленных народов, проживающих в

России, сохранения разнообразия языков, идентичности и культур, возвращения потерянных ресурсов основных языков, меры по их защите и развитию.

Сафият Кукаева, ведущий научный сотрудник отдела языков Карачаево-Черкесского института гуманитарных исследований, в нашем журнале представлена статья, в которой исследуются термины, связанные с названиями традиционных ногайских блюд в лингвокультурологическом аспекте.

Гарун Рашид Гусейнов, один из ведущих ученых Кавказа, преподаватель Дагестанского государственного университета, посвятил статью одному из аспектов научного наследия выдающегося кумыкского просветителя, общественного деятеля, ученого-арабиста и поэта Абусуфьяна Акаева (1870-1931), чья творческая и научная деятельность способствовала подъему культурного уровня и национального самосознания кумыков.

КУЛЬТУРА, ФОЛЬКЛОР, ЛИТЕРАТУРА И ИСКУССТВО

Насипхан Суюнова много лет плодотворно занимается исследованиями в области ногайского фольклора и литературы, является заведующей отделом литературы Карачаево-Черкесского института гуманитарных исследований. Статья ученого посвящена вопросам становления и развития современной ногайской литературы, ее жанрового многообразия. Анализируются произведения известных ногайских писателей на ногайском тюркском языке.

Агарагим Солтанмуратов, исследователь кумыкской и дагестанской литературы, является заведующим кафедрой литературы народов Дагестана Дагестанского государственного университета. Статья посвящена творчеству одного из современных кумыкских писателей Махаммата-Наби Халилова. Автор особое внимание уделяет анализу языка и стиля романа «Сали Сулейман», раскрывает актуальные проблемы, связанные с историческим романом в современной кумыкской литературе.

Малик Гусейнов является главным научным сотрудником Института языка, литературы и искусства имени Гамзата Цадасы. Автор представлен в нашем журнале статьей «Пути формирования кумыкской литературы», в которой исследуются истоки кумыкской литературы в развитии с XV века до начала XXI века.

Махти Улаков, главный научный сотрудник Кабардино-Балкарского института гуманитарных исследований, в представленной нашему журналу статье, рассматривает вклад литературных произведений известного, талантливого поэта Кайсына Шуваевича Кулиева в формирование и развитие современного литературного карачаево-балкарского тюркского языка.

Одним из самых стабильных и доступных визуальных языков в Ногайском народном искусстве является орнамент. В статье Фатимы Канокковой, преподавателя Кабардино-Балкарского государственного университета, рассказывается о ногайском народном искусстве, о магической силе украшений. В статье приводятся мифы и легенды, связанные с магической силой украшений и использованием их в народе.

Статья талантливого молодого фольклориста Фании Кусегеновой, сотрудника Дагестанского педагогического научно-исследовательского института, посвящена актуальной теме изучения и сохранения Ногайского фольклора.

ЭПИДЕМИЯ

Эпидемия Covid-19, которая глубоко затронула весь мир, заставляет нас продолжать жить в этом состоянии. И это обстоятельство послужило толчком для открытия отдельного раздела для статей, полученных нашим журналом. Два автора были включены в эпидемиологический раздел с двумя отдельными статьями.

Преподаватель Хаси Байрам Вели университета (Анкара) Айсун Демирез Гюнери в своем исследовании оценивает наличие слов о чуме в лексике древних турецких до современных турецких диалектов.

Мехмет Аккуш, исследуя в своей статье, как пандемия Covid-19 влияет на турецкие диалекты, находящиеся под угрозой исчезновения, ищет ответы на вопрос: «Пандемия ускорит ли исчезновение языков?»

ПОРТРЕТЫ ТЮРКСКОГО МИРА

В этом разделе журнала Румейса Чинполат Йылдыз представила известного ученого, тюрколога из Карачаево-Черкесии, известного в Турции своей книгой «Древнетюркские рунические памятники Европы» Сосланбека Якубовича Байчорова.

ДИССЕРТАЦИЯ

В этом разделе Алайф Эчи Эвирген дала хронологическую библиографию, подготовленных в Турции диссертаций по языкам, на которых говорят в регионах Кавказа и Закавказья, под названием «Библиография диссертаций по кавказским языкам в Турции». Обозначены работы по Адыгскому, Абазинскому, Абхазскому, Аварскому, Грузинскому, Гемшинскому, Армянскому, Кабардинскому, Карачаевскому и Малкарскому, Кумыкскому и Ногайскому, Абхазскому и Лазскому языкам.

ПРЕЗЕНТАЦИЯ КНИГ

В этом разделе Нурай Тамир представила книгу «Три поэмы Шакарима Кудайбердиоглу», подготовленную Шуле Дирилен; Хакан Гюлер - "Кавказские огузы или туркмены" Сапара Кюренова; Мерве Шимшек – "Ногайские дестаны", подготовленные Исмаилом Доганом и Несрин Гюллодаг, Гекчен Бильгин Аксой – "Карачаево-Балкарская литература досоветского периода" Адильхана Адылоглу, Тугба Сарыкая Аксой представила работы Вильдана Кочоглу Гюндогду «Грамматика тувинского языка: текст-синтаксис».

ПЕРЕВОДЫ

Статья под названием «Кумыки: обзор их этнических прав и будущего», в переводе Аслыхан Дениз и Омер Джан Челика с помощью SmartCat, также была включена в наш журнал под руководством Бетюль Хазал Динчера.

Уважаемые читатели журнала языков, находящихся под угрозой исчезновения, мы предлагаем вашему вниманию специальный номер, посвященный языкам Кавказа. Хотим поблагодарить всех авторов и каждого в отдельности, внесших свой вклад в реализацию настоящего специального номера журнала своими статьями и другими публикациями. Особо хотим отметить и поблагодарить наших дорогих Сафият Кукаеву, Сену Ташчи и Сафдет Йылмаза за их огромный вклад в процесс подготовки журнала к изданию.

Наши уважаемые преподаватели – профессор, доктор Ульку Челик Шавк и профессор, доктор Сюер Экер, учредители журнала языков, находящихся под угрозой исчезновения, пытаются привлечь внимание на языки малочисленных народов проектами, книгами и журнальными исследованиями в течение многих лет. Усилия наших учителей достойны восхищения.

Мы хотели бы выразить благодарность нашим учителям, которые оказали нам честь быть редакторами настоящего специального выпуска журнала.

Дилек ЭРГЁНЕНЧ & Мерьем БУЛГАРОВА

PRESENTATION

CAUCASIA – THE LANGUAGES MOUNTAIN

Caucasus, which has attracted much attention throughout history, is the general name of the region extending from the Black Sea to the Caspian Sea. Here live a wide variety of peoples who now have a common culture in terms of mores, worldview, customs and traditions. These nations, called the Caucasian peoples, have distinct ethnic origins but they have become connected communities through relations of neighborhood, trade and the like. The fact that the Caucasus, where these nations whose languages are different from each other live together, is home to dozens of different cultures and languages adds a different richness to the region.

Why did different nations gather in this heavenly geographical area? The reason for this can be explained by the fact that the Caucasus has extremely fertile lands and is one of the most strategic regions in the world. These paradise lands are a place where many pains are experienced in contrast to their natural beauty.

Arab travelers called the Caucasus Cebelü'l-Elsine, The Languages Mountain. Considering the language geography, borders do not mean much, and in the Caucasus, where both languages and language families are intertwined, more than sixty languages that officially belong to three main language families are used today.

Caucasian peoples are peoples like Abkhazians, Abaza, Adyghe, Kabardian, Circassian, Karachay-Malkar and Ossetians living in high mountainous areas in the central Caucasus, Chechens and Ingushs in the eastern Caucasus and Kumuk, Nogay, Avar, Lezgi, Lak, Dargi in Dagestan. Among these, Karachay-Malkar Turks, Nogay Turks, Kumuk Turks, Stavropol Turkmens are the peoples of Turkish origin.

In preparing the "Caucasus Special Issue" of the Journal of Endangered Languages, the objective was producing academic work on different ethnicities living in this region, speaking different languages, including Caucasian languages and dialects that are in danger. Included in this special issue are articles about the languages, literature and cultures of the Caucasian peoples. The articles are collected under the following headings:

LANGUAGE & LINGUISTICS

The first study in this issue belongs to Dilek Ergöneç, a faculty member of Gazi University, Gazi Education Faculty, the Department of Turkish Language and Literature Education, who co-edited this issue of our journal, and the Karaçay-Çerkez Scientific Research Institute, Karaçay-Balkar and Nogay Department Head Meryem Bulgarova. The article titled "Stable Words in Nogai Turkish" aims to determine the use of common expressions in Nogai Turkish which the members of the society they belong to use in expressing thanks, requests, prayers, expressing their good wishes, congratulations, greetings, goodbye and as such.

Medina Yıldız who worked at Manisa Celal Bayar University, Faculty of Arts and Sciences in his article "Endangered Languages and Circassians in Turkey: Ertugrul Quarter Example" examined the situation of Adyghe language, one of the endangered languages in UNESCO's Atlas of Endangered World Languages, in Ertugrul District.

Other work in a special issue belongs to Hicret Daşdemir. In the article, Stavropol Turkmens, a lesser-known Turkish community living in the Caucasus, were introduced, and the differences between standard Turkmen Turkish and Stavropol Turkmen are shown.

Murziyat Birabasova is a lecturer at the Karachay-Circassian Nations Languages Department of the Karachay-Cerkez Scientific Research Institute. Birabasova, examines the syntax of Nogai Turkish, which is a Kipchak dialect, concurrently and concurrently in this article.

Nurmagomed Gaciahmedov, a faculty member of Dagestan State University, examines the plant names in Kumuk Turkish using modern linguistic methods. The author also expresses his wishes to make a comparative dictionary of Turkish plant names between dialects.

Svetlana Hapayeva; she is a faculty member of the Karachay-Cerkez State University, Department of Karachay-Balkar and Nogai Languages. In the article "Characteristics of the current state of the Karachay-Balkar language", the current situation of the vocabulary of the Karachay-Balkar language is discussed.

Tamara Aliyeva, Head of the Department of Karachay-Balkar and Nogai Languages at Karachay-Cerkez State University in his work focuses on issues such as the protection of the languages of the peoples living in Russia, the diversity of different languages, identity and culture, the recovery of the lost resources of the native languages, and the measures to be taken for their protection and development.

Safiyat Kukayeva, a researcher of the Karachay-Balkar and Nogai Languages Department of the Karachay-Cerkez Scientific Research Institute features in our journal with an article that examines the traditional food names of Nogai Turks in terms of language.

Garun Raşid Guseynov, one of the leading scientists of the Caucasus, is a faculty member of the State University of the Republic of Dagestan. His article; The distinguished Kumuk educator is on the ideas and works of the poet Abusupyan Akayev (1870-1931), who is also known as a serious scientist in the Caucasus.

CULTURE & LITERATURE & FOLKLOR & ART

Nasiphan Suyunova, who has been doing research on Nogai folklore and literature for many years, is the head of the Literature Department at the Karachay-Circassian Scientific Research Institute. In the article, the formation and development of modern Nogai literature, genres in Nogai literature, famous Nogai writers and works written in Nogai Turkish are discussed.

Agaragim Soltanmuratov, who has studied Kumuk and Dagestan Literature, is the Head of Dagestan Nation Literature Department of Dagestan State University. In this article, the author analyzed the novel "Sali Süleyman" by Mahammad-Nabi Halilov, one of the contemporary Kumuk writers, by analyzing it from an intellectual and literary perspective, and expressed the problems related to the historical novel in modern Kumuk literature.

Malik Guseynov is the principal researcher of the G. Tsadası Language, Literature and Art Institute. The author has been featured in our journal with his article "The Ways of Kumuk Literature". Guseynov, the origin of Kumuk literature, XV. XXI century. He examines its development until the turn of the century in his work.

Mahti Ulakov, chief researcher of the Kabardino-Balkaria Scientific Research Institute, examines the contribution of the literary works of the talented Karachay Turk, poet Kaysyn Shuvaevich Kuliyevev to the formation and development of the literary Karachay-Balkarian Turkish.

One of the most stable and accessible visual languages in Nogai folk art is decoration. In the article by Fatima Kanokova, an expert at Kabardino-Balkaria State University; information is given about the Nogai folk art from clothes to household items, and the magical power of the ornaments, guided by myths and legends, and how they protect the Nogai Turks from malicious forces are explained.

The article by Faniya Kusegenova, who works at the Dagestan Pedagogical Research Institute, is about the study and protection of Nogay folklore.

EPIDEMIC

Covid 19 epidemic, which deeply affected the whole world and which we continue to experience obliged us to open a separate file for the articles sent to our journal. Two authors took place in the epidemic file with two separate articles.

Aysun Demirez Güneri, faculty member of Ankara Hacı Bayram Veli University; in his study, he evaluates the vocabulary related to plague from Old Turkish to contemporary Turkish dialects in his article.

Mehmet Akkuş; in his article, where he examined how the Covid 19 epidemic affected the endangered Turkish dialects, "Does the global pandemic trigger language breaking?" looking for an answer to the question.

PORTRAITS FROM THE TURKIC WORLD

In this file Rümeyza Çınpolat by Star Magazine, in Turkey, "European Old Turkish Runic Inscriptions" of Karachai-known for his book Turcologist Soslanbek Yakuboviç it has been introduced.

DISSERTATION

In this section Arife ECE Evirgen in the article "Caucasian Languages on Theses Bibliography Done in Turkey" with the work in the literature in Turkey about the language spoken in the Caucasus region and the Caucasus Beyond termed gave a chronological bibliography of the thesis prepared. Here, studies in Adyghe, Abaza, Abkhaz, Avar, Georgian, Hamshen, Armenian, Kabardian, Laz, Karachay-Malkar, Kumuk and Nogai, as well as Hamshen, Kabardian, Abkhazian and Laz were also found.

BOOK REVIEWS

In this section you will find Nuray Tamir; "Three Poems of Şakärım Qudayberdiöglü" prepared by Şule Dirilen; Hakan Güler; "Caucasian Oghuzs or Turkmens" belonging to Sapar Kürenov, Merve Şimşek; "Nogay Epics" by İsmail Doğan and Nesrin Güllüdağ, Gökçen Bilgin Aksoy; "Karachay-Malkar Literature Before Soviet Sovereignty" by Adilhan Adiloğlu, Tuğba Sarıkaya Aksoy; They introduced the works named "Tuva Turkish Grammar: Text-Word Index" written by Vildan Koçoğlu Gündoğdu.

TRANSLATION

An article titled "Kumuks: An Examination of Their Ethnic Rights and Their Future", which is a translation by Aslıhan Deniz and Ömür Can Çelik, under the coordination of Betül Hazal Dinçer, using SmartCat, was also featured in our magazine.

Dear readers of Endangered Languages Magazine, we present to your attention the "Caucasus Special Issue" of our magazine. We would like to thank all the authors who contributed to this special issue with their articles and other articles. We would also like to thank Safiyat Kukayeva, Sena Taşçı and Saffet Yılmaz, who contributed a lot in the publishing process of the magazine.

Our precious professors Prof. Dr. Ülkü Çelik Şavk and Prof. Dr. With the projects, books and magazines they have been carrying out for years, Süer Eker is trying to turn their attention into endangered languages. The efforts of our teachers are admirable. We would like to express our gratitude to our teachers who gave us the honor of being the editor of this issue.

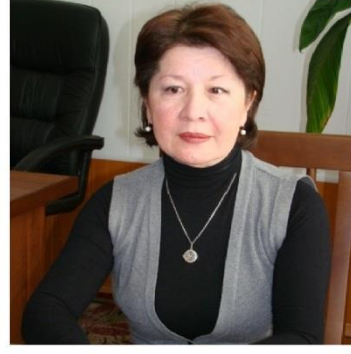
Dilek ERGÖNENÇ & Meryem BULGAROVA

KONUK YAYIMCILAR
GUEST EDITORS

Dilek ERGÖNENÇ

Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı

Meryem BULGAROVA

Karaçay - Çerkez Bilimsel Araştırmalar Enstitüsü
Karaçay-Balkar ve Nogay Dilleri Bölüm Başkanı